



ION CREANGĂ

**POVEȘTI  
POVEȘTIRI**

**AMINTIRI DIN COPILĂRIE**



Editura ASTRO

*isc*, s.m. – animal fabulos care ucide cu privirea.  
*re*, s.f. – plăcintă de post umplută cu varză, ceapă, știr,  
 ărar etc.  
*ă*, s.f. – cadru dreptunghiular pe care se sprijină spata,  
 războiul de țesut.  
*man*, s.m. – ajutorul vornicului la încasarea dărilor;  
 tășel.  
*(a duce vergile cuiva)* – a duce grija, a se teme pentru  
 neva.  
*ă*, s.f. – vrăjitoare.  
*ereu*, s.m. – șoim mic.  
*ic*, s.m. – în trecut, la sate – perceptor; mai târziu –  
 imar.

## Z

*paragiu*, s.m. – desfrânat, haimana.  
*i*, vb. – a neliniști, a supăra.  
*it*, adj. – părăsit, răscolit.  
*ri*, vb. – a-și astâmpăra foamea, setea, cu puțin.  
*i*, vb. – a prinde pe cineva asupra faptului.  
*hit*, adj. – smintit.  
*neală*, s.f. – stânjenire, supărare.  
*tuit*, s.m., adj. – obraznic, ștrengar.  
*ui*, vb. – a zgâlțâi.  
*doare*, s.f. – ființă murdară, scârbă.

## CUPRINS

### POVEȘTI

Soacra cu trei nurori .....	4
Capra cu trei iezi .....	13
Punguța cu doi bani .....	23
Dănilă Prepeleac .....	28
Povestea lui Harap-Alb .....	44
Fata babei și fata moșneagului .....	106
Ursul păcălit de vulpe .....	114
Ivan Turbincă .....	117

### POVESTIRI

Povestea unui om leneș .....	136
Moș Ion Roată și Unirea .....	139
Popa Duhu .....	144
Cinci pâni .....	151
Moș Ion Roată și Vodă-Cuza .....	156
Acul și barosul .....	163
Inul și cămeșa .....	166
Pâcală .....	169
Poveste (Prostia omenească) .....	172

### AMINTIRI DIN COPILĂRIE

I. ....	178
[Descrierea satului Humulești] .....	178
[Nică la școlile din Humulești și Broșteni] .....	179

II. ....	199
[Portretul mamei] .....	199
[La cireșe] .....	208
[Pupăza din tei] .....	212
[La scăldat] .....	220
III. ....	225
IV. ....	254
[Plecarea lui Nică la seminarul de la Socola] ...	254
<b>GLOSAR</b> .....	264



## Soacra cu trei nurori

Era odată o babă care avea trei feciori nalți ca niște brazi și tari de vârtute, dar slabi de minte.

O răzășie destul de mare, casa bătrânească cu toată pojjia ei, o vie cu livadă frumoasă, vite și multe paseri alcătuiau gospodăria babei. Pe lângă acestea mai avea strănse și părăluțe albe pentru zile negre, căci lega paraua cu zece noduri și tremura după ban.

Pentru a nu răzleți feciorii de pe lângă sine, mai dură încă două case alăturate, una la dreapta și alta de-a stânga celei bătrânești. Dar tot atunci luă hotărârea nestrămutată a ținea feciorii și viitoarele nurori pe lângă sine – în casa bătrânească – și a nu orându-i nimic pentru împărțeală până aproape de moartea sa. Așa făcu, și-i râdea inima babei, de bucurie, când gândea numai cât de fericită are să fie, ajutată de feciori și mângâiată de viitoarele nurori. Ba de multe ori zicea în sine: „Voi priveghea nurorile, le-oi pune la lucru, le-oi struni și nu le-oi lăsa nici un pas a ieși din casă, în lipsa feciorilor mei. Soacră-mea – fie-i țărna ușoară! – așa-a făcut cu mine. Și bărbatu-meu – Dumnezeu să-l ierte! – nu s-a putut plânga că l-am înșelat, sau i-am răsipit casa... deși câteodată erau bănuiele... și mă probozea... dar acum s-au trecut toate!”

Tustrei feciorii babei umblau în cărăușie și câștigau mulți bani. Celui mai mare îi veni vremea de însurat și

baba, simțind asta, umbla valvârtej să-i găsească mireasă; și în cinci-șese sate, abie-abie putu nimeri una după placul ei: nu prea tânără, naltă și uscățivă, însă robace și supusă. Feciorul nu ieși din hotărârea maică-sa, nunta se făcu și baba își luă cămeșa de soacră, ba încă netăiată la gură, care însemnează că soacra nu trebuie să fie cu gura mare, și să tot cârtească de toate cele.

După ce s-a sfârșit nunta, feciorii s-au dus în treaba lor, iar nora rămase cu soacra. Chiar în acea zi, cătră sară, baba începu să puie la cale viața nurori-sa. Pentru babă, sita nouă nu mai avea loc în cui. „De ce mi-am făcut clește? Ca să nu mă ard”, zicea ea. Apoi se suie iute în pod și scoboară de acolo un știubei cu pene rămase tocmai de la răposata soacră-sa, niște chite de cânepă și vreo două dimerlii de păsat.

– Iată ce-am gândit eu, noro, că poți lucra noaptele. Piua-i în căsoaia de alăturate, fusele în oboroc sub pat, iar furca după horn. Când te-i sătura de strujit pene, vei pisa mălai și când a veni bărbatu-tău de la drum, vom face plachie cu costițe de porc de cele afumate, din pod și, Doamne, bine vom mânca! Acum deodată până te-i mai odihni, ie furca în brâu și până mâni dimineată să gătești fuioarele aceste de tors, penele de strujit și mălaiul de pisat. Eu mă las puțin, că mi-a trecut ciolan prin ciolan cu nunta voastră. Dar tu să știi că eu dorm iepurește; și, pe lângă iști doi ochi mai am unul la ceafă care șede purure deschis și cu care văd noaptea și ziua tot ce se face prin casă. Ai înțeles ce ți-am spus?

– Da, mămucă. Numai ceva de mâncare...

– De mâncare? O ceapă, un usturoi, ș-o bucată de mămăligă rece din poliță sunt destul pentru o nevestă tânără ca tine... Lapte, brânză, unt și ouă de am putea sclipui să



ducem la târg ca să facem ceva parale; căci casa s-a mai îngreuiat cu un mâncău și eu nu vreau să-mi pierd comăndul.

Apoi, când însera, baba se culcă pe pat, cu fața la părete, ca să n-o supere lumina de la opaiț, mai dând a înțelege nurori-sa că are s-o privegheze; dar somnul o cuprinse îndată și habar n-avea de ce face noră-sa. Pe când soacra horcăia, dormind dusă, blajina noră migăia prin casă, acuș la strujit pene, acuș îmbăla tortul, acuș pisa mălaiul și-l vântura de buc. Și dacă *Enachi* se punea pe gene-i, ea îndată lua apă rece și-și spăla fața, ca nu cumva s-o vadă neadormita soacră și să-i bănuiască. Așa se munci biata noră până după miezul nopții, dar despre ziuă somnul o doborî și adormi și ea între pene, caiere, fusele cu tort și bucul de mălai.

Baba, care se culcase odată cu găinile, se sculă cu noaptea-n cap și începu a trânti și-a plesni prin casă, încât biata noră care de-abia ațipise, de voie, de nevoie, trebui să se scoale, să sărute mâna soacrei și să-i arate ce-a lucrat. Încet-încet nora s-a dat la brazdă și baba era mulțămită de alegerea ce-a făcut.

Peste câteva zile căraușii sosesc, și tânăra nevestă, văzându-și bărbățul, mai uită din cele năcazuri!

Nu trece mult și baba pune la cale și pe feciorul cel mijlociu și-și ie un suflet de noră întocmai după chipul și asemănarea celei dintâi, cu deosebire numai că aceasta era mai în vârstă și ceva încruciașată, dar foc de harnică.

După nuntă feciorii se duc iarăși în căraușie, și nurorile rămân iar cu soacra acasă. După obicei ea le dă de lucru cu măsură și cum înserează se culcă, spuind nurorilor să fie harnice și dându-le de grijă că nu cumva să adoarmă, că le vede ochiul cel neadormit.

Nora cea mai mare talmăci apoi celeilalte despre ochiul soacră-sa cel atoatevăzător, și așa una pe alta se îndemnau la treabă și lucrul ieșea gărlă din mânilor lor. Iară soacra huzurea de bine.

Dar binele, câteodată, așteaptă și rău. Nu trece tocmai mult și vine vremea de însurat și feciorului celui mic. Baba însă voia cu orice chip să aibă o troiță nedespărțită de nurori... De aceea și chitise una de mai înainte. Dar nu-i totdeauna cum se chitește, ci-i și cum se nimerește. Într-o bună dimineață, feciorul mamei îi și aduce o noră pe cuptoriu. Baba se scarmână de cap, dă la deal, dă la vale, dar n-are ce face și, de voie, de nevoie, nunta s-a făcut, și pace bună!

După nuntă, bărbații din nou se duc în treaba lor, și nurorile rămân iar cu soacra acasă. Baba iarăși le dă de lucru cu măsură și, cum vine sara, se culcă după obicei. Cele două nurori văzând pe cea mai tânără codindu-se la treabă îi zic:

– Da nu te tot codi, că mămuca ne vede.

– Cum? Eu o văd că doarme. Ce fel de treabă e aceasta? Noi să lucrăm și ea să doarmă?

– Nu căuta că horăiește, zise cea mijlocie, mămuca are la ceafa un ochi neadormit, cu care vede tot ce facem, și apoi tu știi cine-i mămuca, n-ai mâncat niciodată moarea ei.

– La ceafă?... Vede toate?... N-am mâncat moarea ei?... Bine că mi-am adus aminte. Dar ce mâncăm noi fetelor hăi?

– Ia, răbdări prăjite, dragă cumnățică... Iar dacă ești flămândă, ie și tu o bucată de mămăligă din colțar și cu niște ceapă și mănâncă.

– Ceapă cu mămăligă? D-apoi neam de neamul meu n-a mâncat așa bucate. Da slănină nu-i în pod? unt nu-i? ouă nu-s?

– Ba sunt de toate, ziseră cele două, dar sunt ale mămucăi.

– Eu cred că tot ce-i a mămucăi e și-al nostru, și ce-i al nostru e și-al ei. Fetelor hăi! s-a trecut de șagă. Voi lucrați, că eu mă duc să pregătesc ceva de-a mâncării, știi cole, ceva mai omenește, și-acuș vă chem și pe voi.

– Doamne, ce vorbă ți-a ieșit din gură! ziseră cele două. Vrei să ne-aprindem paie în cap? Să ne zvârle baba pe drum?

– Las' dacă v-a dureau capul. Când v-a întreba pe voi, să dați vina pe mine și să lăsați că vorbesc eu pentru toate.

– Apoi dar... dă!...fă cum știi, numai să nu ne bagi și pe noi în belea.

– Hai, fetelor, tăceți, gura vă meargă; că nu-i bună pacea și mi-e dragă gâlceava. Și iese cântând:

*Vai săracu omu prost,  
Bun odor la cas-a fost!*

Nu trece nici un ceas la mijloc, și-un cuptior de plăcinte, câțiva pui pârpalți în frigare și prăjiți în unt, o străchinoaie de brânză cu smântână și mămliguță erau gata. Apoi iute cheamă și pe celelalte două în bordei și se pun la masă cu toatele.

– Hai, fetelor, mâncați bine și pe Domnul lăudați, că eu mă răpăd în cramă s-aduc și-un cofăel de vin, ca să meargă plăcintele aceste mai bine pe gât.

După ce-au mâncat și-au băut, le-a venit a cânta, ca rusului din gura gărliciului:

*Soacră, soacră, poamă acră!  
De te-ai coace cât te-ai coace,  
Dulce tot nu te-ai mai face...  
De te-ai coace toată toamna,*

*Ești mai acră decât coarna;  
De te-ai coace-un an și-o vară,  
Tot ești acră și amară!  
Ieși afară  
Ca o pară,  
Intră-n casă  
Ca o coasă,  
Șezi în unghiu  
Ca un junghiu.*

Ș-au mâncat, și-au băut, și-au cântat până au adormit cu toatele pe loc.

Când se scoală baba în zori de ziuă, ia nurori dacă ai de unde. Iese afară spărietă, dă încolo, dă pe dincolo, și când intră în bordei, ce să vadă? Bietele nurori jăleau pe soacră-sa... Pene împrăștiate pe jos, fărături, blide aruncate în toate părțile, cofăielul de vin răsturnat, ticăloșie mare!...

– Da ce-i acolo? strigă baba înspăimântată.

– Nurorile atunci sar arse în picioare și cele mari încep a tremura ca varga, de frică, și lasă capul în jos de rușine. Iar cea cu pricina răspunde:

– Da bine, mămucă, nu știi c-au venit tătuca și cu mămuca și le-am făcut de mâncare, și le-am scos un cofăiel de vin, și de aceea ne-am chefălnit și noi oleacă? Iaca, chiar mai dineoarea s-au dus.

– Și m-au văzut cuscrii cum dormeam?

– D-apoi cum să nu te vadă, mămucă?

– Și-apoi de ce nu m-ați sculat? Mânca-v-ar ciurma să vă mănânce!

– D-apoi dă, mămucă, fetele acestea au spus că dumneata vezi tot, și de aceea am gândit că ești mânioasă



pe tătucă și pe mămuca, de nu te scoli. Și ei erau așa de mahniiți, de mai nu le-a ticit mîncarea.

Respectiv: Ei lasă, ticăloaselor, că v-oi doborîla eu de-acu-nainte. Și de atunci nurorile n-au mai avut zi bună în casă cu baba.

Cînd își aducea ea aminte de puicile cele nadolence și boghete, de vinișorul din cramă, de răsipa ce s-a făcut cu munca ei, și c-au văzut-o cuscii dormind așa lăfăiată, cum era, crăpa de ciudă și rodea în nurori, cum roade cariul în lemn.

Se lehametiseră pînă și cele două de gura cea rea a babei; și cea mai tânără găsi acum prilej să-i facă pe obraz și să orînduiască totodată și moștenirea babei prin o diată nemaipomenită pînă atunci, și iată cum:

– Cumnatelor, zise ea într-o zi, cînd se aflau singure în vie; nu putem trăi în casa aceasta, de n-om face toate chipurile să scăpăm de hârca de babă.

– Ei, cum?

– Să faceți cum v-oi învăța eu și habar să n-aveți.

– Ce să facem? întrebă cea mai mare.

– Ia să dăm busta în casă la babă, și tu s-o iei de cînepa dracului și s-o trăsnești cu capul de păretele cel despre răsărit, cât îi putea; tot așa să faci și tu cu capul babei de păretele cel despre apus; și-apoi, ce i-oi face și eu, veți vedea voi.

– D-apoi cînd or veni ai noștri?

– Atunci voi să vă faceți moarte-n păpușoi, să nu spuneți nici laie, nici bălaie. Oi vorbi eu și cu dînșii, și las' dacă va fi ceva.

Se înduplecară și cele două, intrară cu toatele în casă, luară pe babă de păr, și-o izbiră cu capul de păreți, pînă i-1 dogiră. Apoi cea mai tânără, fiind mai șugubață decît cele

două, trîntește baba în mijlocul casei și-o frămîntă cu picioarele, și-o ghigosește ca pe dînsa; apoi îi scoate limba afară, i-o străpunge cu acul și i-o presură cu sare și cu piperiu, așa că limba îndată se umflă și biata soacră nu mai putu zice nici cărc. Și slabă și stîlcită cum era, căzu la pat bolnavă de moarte. Apoi nurorile, după sfîtuirea celei cu pricina, așezară baba într-un așternut curat, ca să-și mai aducă aminte de cînd era mireasă, și după aceea începură a scoate din lada babei valuri de pânză, a-și da ghiont una alteia și a vorbi despre stîrlici, toiag, năsălie, poduri, paraua din mîna mortului, despre găinile ori oaia de dat peste groapă, despre strigoi și cîte alte năzdrăvănii înfiorătoare, încît numai aceste erau de ajuns, ba și de întrecut, s-o vîre în groapă pe biata babă!

Iaca fericirea visată de mai înainte cum s-a împlinit!

Pe cînd se petreceau aceste, iaca s-aud scîrțîind niște cară: bărbații veneau. Nevestele lor le ies întru întîmpinare, și după sfîtuirea celei mai tinere, de la poartă s-aruncă în gâtul bărbaților și încep a-i lua cu vorba și a-i dizmerda, care de care mai măgulitor.

– Da ce face mămuca? întrebare cu toții deodată cînd dejugau boii.

– Mămuca, le luă cea mai tânără vorba din gură, mămuca nu face bine ce face; are de gînd să ne lese sănătate, sărmana.

– Cum? ziseră bărbații înspăimîntați, scăpînd răsteiele din mînă.

– Cum? Ia sunt vreo cinci-șese zile de cînd a fost să ducă vițeii la suhat și un vînt rău a dat peste dînsa, sărmana!... Ielele i-au luat gura și picioarele.

Fiii se răpăd atunci cu toții în casă la patul mâne-sa, dar biata babă era umflată cât o bute și nici nu putea blești măcar din gură. Simțirea însă nu și-o pierduse de tot și, văzându-i, își mișcă puțin mâna și arată la nora cea mai mare și la păretele despre răsărit, apoi arată pe cea mijlocie și păretele despre apus, pe urmă pe cea mai tânără și jos în mijlocul casei. După aceea de-abie putu duce mâna spre gură și îndată căzu într-un leșin grozav.

Toți plângeau și nu se puteau dumeri despre semnele ce face mama lor. Atunci nora cea tânără zise, prefăcându-se că plânge și ea:

– Da nu înțelegeți ce vrea mămuca?

– Nu, ziseră ei.

– Biata mămuca lasă cu limbă de moarte că fratele cel mare să ieie locul și casa cea despre răsărit; cel mijlociu, cea despre apus; iară noi, ca mezini ce suntem, să rămânem aici, în casa bătrânească.

– Că bine mai zici tu, nevastă, răspunse bărbatu-său.

Atunci ceilalți nemaivând încotro șovăi, diata rămase bună făcută.

Baba muri chiar în acea zi, și nurorile, despletite, o boceau de vuia satul. Apoi peste două zile o îngropară cu cinste mare și toate femeile din sat și de prin meleagurile vecine vorbeau despre soacra cu trei nurori și ziceau: „Ferice de dânsa c-a murit, că știu că are cine o boci!”

## Capra cu trei iezi

Era odată o capră care avea trei iezi. Iedul cel mare și cu cel mijlociu dau prin băț de obraznici ce erau, iar cel mic era harnic și cuminte. Vorba ceea: Sunt cinci degete la o mână și nu seamănă toate unul cu altul.

Într-o zi, capra cheamă iezii de pe afară și le zice:

– Dragii mamei copilași, eu mă duc în pădure, ca să mai aduc ceva de-a mâncării. Dar voi încuieți ușa după mine, ascultați unul de altul și să nu cumva să deschideți până ce nu-ți auzi glasul meu. Când oi veni eu, am să vă dau de știre, ca să mă cunoașteți, ș-am să vă spun așa:

*Trei iezi cucuieți,*

*Mamei ușa descuieți,*

*Că mama v-aduce vouă:*

*Frunze-n buze,*

*Lapte-n țâțe,*

*Drob de sare*

*În spinare,*

*Mălăieș,*

*În călcăieș,*

*Smoc de flori*

*Pe subsuori.*

Auzita-ți ce am spus eu?

– Da, mămucă, ziseră iezii.

– Pot să am nădejde în voi?